

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIMEN
TUOMIO (kolmas jaosto)

28 päivänä marraskuuta 2002 *

Asiassa T-40/01,

Scan Office Design SA, kotipaikka Bryssel (Belgia), edustajinaan asianajajat
B. Mertens ja C. Steyaert,

kantajana,

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään L. Parpala ja D. Martin, proses-
siosoite Luxemburgissa,

vastaajana,

jossa kantaja vaatii sellaisen vahingon korvaamista, jonka se väittää itselleen aiheutuneen komission päätöksestä tehdä toimistokalusteiden hankintaa koskevan tarjouskilpailun nro 96/31/IX.C1 perusteella hankintasopimus kolmannen osapuolen kanssa,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN
TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja M. Jaeger sekä tuomarit
K. Lenaerts ja J. Azizi,

kirjaaja: hallintovirkamies J. Palacio González,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 7.5.2002 pidetyssä suullisessa
istunnossa esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

Oikeudenkäynnin perustana olevat tosiseikat ja oikeudenkäyntimenettely

1 Komissio julkaisi 27.8.1996 Euroopan yhteisöjen yleiseen talousarvioon sovellettavan 21.12.1977 annetun varainhoitoasetuksen (EYVL L 356, s. 1), sellaisena kuin se oli tosiseikkojen tapahtuma-aikaan viimeksi muutettuna 18.9.1995 annetulla neuvoston asetuksella (EY, Euratom, EHTY) N:o 2335/95 (EYVL L 240, s. 12) tutkimukseen ja teknologiseen kehittämiseen osoitettuihin määrärahoihin sovellettavien erityissäännösten osalta, 56 artiklan ja julkisia tavaranhankintoja koskevien sopimustentekomenettelyjen yhteensovittamisesta 14 päivänä kesäkuuta 1993 annetun neuvoston direktiivin 93/36/ETY

(EYVL L 199, s. 1) 6 artiklan 4 kohdan nojalla Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä (EYVL S 164, s. 25 ja C 249, s. 15) tarjouskilpailun nro 96/31/IX.C1 ”toimistokalusteiden” hankinnasta. Kolmesta kyseisen tarjouskilpailun neljästä erästä tehtiin hankintasopimus, kun taas neljänestä erästä, erästä 2A, sopimusta ei tehty, koska ehdotettu kalusto ei ollut tarjouspyyntöasiakirjojen eritelmien mukaista tai laadultaan hyväksyttävissä olevaa.

- 2 Komissio aloitti 1.7.1997 direktiivin 93/36/ETY 6 artiklan 3 kohdan a alakohdan mukaisesti neuvottelumenettelyn (nro 97/25/IX.C1) hankintasopimuksen tekemiseksi erästä 2A.
- 3 Tiedotustilaisuus järjestettiin 10.7.1997 ja uudet tarjouspyyntöasiakirjat lähetettiin seuraavana päivänä 38 tavarantoimittajalle. Näiden 38 toimittajan joukossa olivat kaikki ne toimittajat, jotka olivat tehneet tarjouksen erästä 2A tarjouskilpailun nro 96/31/IX.C1 perusteella. Tarjousten viimeistä jättämispäivää, joksi alun perin oli vahvistettu 18.8.1997, lykättiin 28.8.1997 asti, jolloin tarjoukset avattiin, koska kuten komissio on kirjelmässään selvittänyt, komissiolla oli epäselvyyttä Frezza-nimisen yhtiön, jonka tarjous B lopulta hyväksyttiin, osoitteesta (tarjouspyyntöasiakirjat lähetettiin komission mukaan aluksi virheellisesti Frezza Italie -nimiselle yhtiölle vaikka ne olisi pitänyt lähettää Frezza Belgium -nimiselle yhtiölle). Kaikkiaan 38 tavarantoimittajasta tarjouksen jätti 17 tavarantoimittajaa.
- 4 Komissio hylkäsi tarjoajien toimittamien asiakirjojen arvioinnin perusteella kahden tavarantoimittajan ehdotukset, koska nämä olivat tarjonneet kalustoa, joka ei selvästikään ollut tarjouspyyntöasiakirjojen mukaista. Huonekalut esiteltiin 13.—27.10.1997. Yhden tavarantoimittajan vetäytyttyä pois kilpailusta muut tavarantoimittajat esittelivät kuusitoista toimistokokonaisuutta.
- 5 Noin sataa virkamiestä pyydettiin osallistumaan ehdotettujen tuotteiden arviointiin ja näistä 34 suostui. Nämä arvioijat, jotka jaettiin seitsemään eri ryhmään

(joista yksi oli erityinen tekninen arviointiryhmä), saivat ryhmäänsä mukautetut arviointilomakkeet, joissa he saattoivat antaa kullekin näytekappaleelle arvosanan 0—5 sen perusteella, miten ne vastasivat tarjouspyyntöasiakirjoissa mainittuja laadullisia arviointiperusteita. Teknistä arviointia varten laaditussa lomakkeessa (jäljempänä tekninen arviointilomake) tarkennettiin, että ”arvosanat 5 ja 0 on perusteltava”. Lisäksi tarjousten arviointimenetelmästä annetussa hallinnollisen asiakirjavihkon sisäisessä muistiossa tarkennettiin, että ”tavarán katsotaan karsiutuneen pätevästi jatkosta, jos vähintään kolme arvioijaa antaa sille yhteistyössä toimimatta hylkäävän arvosanan 0 yksityiskohtaisine perusteluineen”. Komissio ei hylännyt tarjouksia näytteille tuodun kaluston arvioinnin perusteella sen vuoksi, etteivät ne olisi olleet tarjouspyyntöasiakirjojen vaatimusten mukaisia.

- 6 Kantajan ehdottamien huonekalujen valmistaja tutki muiden tavarantoimittajien näytteille tuomat huonekalut ja lähetti sitten 23.2. ja 24.2.1998 komissiolle kirjeen kiinnittääkseen tämän huomiota siihen, että kantajan ehdottamat huonekalut olivat tarjouspyyntöasiakirjoissa määriteltyjen eritelmien mukaisia, kun taas muiden kilpailijoiden ja etenkin SA Frezza Belgiumin (jäljempänä Frezza) ehdottamat huonekalut eivät eri kohdin olleet kyseisten eritelmien mukaisia.
- 7 Kantaja, joka ei kuullut komissiolta asian suhteen mitään uutta, muistutti tätä 23.4.1998 tarjouksensa olemassaolosta.
- 8 Komissio ilmoitti 20.5.1998 kantajalle, että tämän esittämää tarjousta ei ollut voitu hyväksyä, vaan hankintasopimus oli tehty Frezzan kanssa.
- 9 Kantaja pyysi 24.7.1998 komissiota toimittamaan sille jäljennöksen hallinnollisesta asiakirjavihkosta.

- 10 "Henkilöstön ja hallinnon" pääosaston (PO) IX linjaan D "Varat" kuuluvan "Budjettipolitiikka ja -hallinto: tarjouspyynnöt ja hankintasopimukset Brysselissä" -nimisen yksikön päällikkö Taverne lähetti kantajalle komission puolesta 5.8.1998 päivätyllä kirjeellä eräitä asiakirjoja, joiden joukossa oli etenkin komission 26.1.1998 päiväty kertomus ostojen ja tavaranhankintasopimusten neuvoo-antavalle komitealle (lukuun ottamatta liitettä 7, joka oli Frezzan tarjous). Komissio kieltäytyi kuitenkin toimittamasta Frezzan tekemää tarjousta sillä perusteella, että kyse oli sellaisesta kolmannelta peräisin olevasta asiakirjasta, jota komissio ei yleisön oikeudesta saada tietoja komission asiakirjoista annettujen käytännesääntöjen perusteella saanut toimittaa.
- 11 Kantaja lähetti 3.9.1998 Tavernen kirjeessään mainitseman menettelyn mukaisesti saman pyynnön komission pääsihteerille ja vaati itselleen mahdollisuutta tutustua etenkin teknisiin arviointilomakkeisiin.
- 12 Taverne ilmoitti 9.9.1998 päivätyllä kirjeellä kantajalle, ettei komissio ollut virallisesti laatinut tällaisia lomakkeita.
- 13 Komission pääsihteerä vahvisti 25.9.1998 päivätyllä kirjeellä kantajalle päätöksen olla luovuttamatta tälle vaadittuja tietoja tai asiakirjoja sillä perusteella, ettei tällaisia arviointilomakkeita ollut olemassa.
- 14 Kantaja nosti 9.12.1998 ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa kanteen, jossa se vaati sen pääsihteerin komission nimissä tekemän päätöksen kumoamista, jolla kantajalle kieltäydyttiin luovuttamasta komission hallinnolliseen asiakirjavihkoon sisältyviä teknisiä tietoja. Asia rekisteröitiin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamoon numerolla T-194/98. Kyseisessä menettelyssä komissio myönsi, että tekniset arviointilomakkeet olivat sen hallussa, ja se sitoutui toimittamaan kantajalle kaikki kunkin tarjoajan huonekaluja

koskevat lomakkeet. Komissio toimitti siten kantajalle kahden tyyppiset arviointilomakkeet eli teknisen yksikön virkamiesten laatimat lomakkeet siitä, olivatko tarjoukset tarjouspyyntöasiakirjojen mukaisia (tekniset arviointilomakkeet), ja muiden arviointiryhmien laatimat lomakkeet, jotka koskivat ehdotettujen huonekalujen laatua (estetiikka, ergonomia, kestävyys, yms.). Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin määräsi näin ollen asianosaisia kuultuaan asian T-194/98 poistettavaksi rekisteristä 16.5.2000 antamallaan määräyksellä.

- 15 Kantaja nosti EY 235 ja EY 288 artiklan toisen kohdan nojalla nyt käsiteltävänä olevan kanteen, joka saapui ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen 21.2.2001 ja jossa vaaditaan, että komissio veloitetaan maksamaan vahingonkorvausta.

Asianosaisten vaatimukset

- 16 Kantaja vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— ottaa kanteen tutkittavaksi ja toteaa sen perustelluksi

— katsoo, että komissio on tehnyt EY 288 artiklassa tarkoitetun virheen tehdessään hankintasopimuksen Frezzan kanssa, ja että tästä virheestä on aiheutunut kantajalle vahinkoa

— velvoittaa komission maksamaan kantajalle 1 023 895 euroa sekä tästä menettelystä aiheutuneet oikeudenkäyntikulut.

17 Komissio vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— hylkää vahingonkorvauskanteen perusteettomana

— velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Oikeudellinen arviointi

18 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan sopimussuhteen ulkopuolisen yhteisön vastuun syntymisen edellytyksenä on se, että kantaja näyttää toteen sen, että toimielimen moitittu toiminta on lainvastaista, että vahinko on todella syntynyt ja että toiminnan ja väitetyn vahingon välillä on syy-yhteys (asia 26/81, *Oleifici Mediterranei v. ETY*, tuomio 29.9.1982, Kok. 1982, s. 3057, 16 kohta; asia T-175/94, *International Procurement Services v. komissio*, tuomio 11.7.1996, Kok. 1996, s. II-729, 44 kohta; asia T-336/94, *Efisol v. komissio*, tuomio 16.10.1996, Kok. 1996, s. II-1343, 30 kohta ja asia T-267/94, *Oleifici Italiani v. komissio*, tuomio 11.7.1997, Kok. 1997, s. II-1239, 20 kohta). Jos yksi näistä edellytyksistä jää täyttymättä, kanne on kokonaisuudessaan hylättävä, eikä ole tarpeen tutkia sopimussuhteen ulkopuolisen yhteisön vastuun muita edellytyksiä (asia C-146/91, *KYDEP v. neuvosto ja komissio*, tuomio 15.9.1994, Kok. 1994, s. I-4199, 19 kohta ja asia T-170/00, *Förde-Reederei v. neuvosto ja komissio*, tuomio 20.2.2002, Kok. 2002, s. II-515, 37 kohta).

Komission lainvastainen toiminta

- 19 Kantaja väittää, että komissio on tehnyt virheitä, joiden johdosta se on hävinnyt tarjouskilpailun Frezzalle. Kantajan väittämät sääntöjenvastaisuudet koskevat mahdollisuutta tutustua arviointilomakkeisiin ja Frezzan tekemään tarjoukseen, Frezzan tarjouksen päivämäärää, tarjousten karsimatta jättämistä kaluston ensimmäisen tutkinnan perusteella, teknisten arviointilomakkeiden tutkimista, Frezzan tarjouksen yhdenmukaisuutta tarjouspyyntöasiakirjojen kanssa, muiden arviointiperusteiden tarkastelemista sekä sen ja Frezzan tarjouksen arvioimista taloudelliselta kannalta.
- 20 Kantaja väittää, että hankintasopimus olisi pitänyt tehdä sen kanssa, koska se on ainoa yhtiö, joka on jättänyt tarjouspyyntöasiakirjoissa määriteltyjen eritelmien mukaisen tarjouksen.
- 21 Komission mielestä kantajan vaatimus on perusteeton. Se väittää, ettei kantaja ole esittänyt mitään näyttöä komission väitetysti lainvastaisesta toiminnasta, ja se katsoo noudattaneensa täysin julkisia hankintoja koskevia sääntöjä sekä hyvän hallinnon periaatetta.

Komission antama mahdollisuus tutustua teknisiin arviointilomakkeisiin ja Frezzan jättämään tarjoukseen

- 22 Kantaja korostaa, että komissio antoi sille mahdollisuuden tutustua teknisiin arviointilomakkeisiin vasta sen jälkeen kun asia oli saatettu vireille yhteisön tuomioistuimessa. Koska komissio ei ole antanut kantajalle mahdollisuutta

tutustua näihin lomakkeisiin sillä perusteella, ettei niitä sen mukaan ollut olemassa, komissio on loukannut hyvän hallinnon periaatetta, ja tätä loukkausta on pidettävä vakavana ja komission pitäisi sen johdosta ottaa vastatakseen kaikista kantajalle aiheutuneista vahingoista.

- 23 Kantaja katsoo lisäksi, että myös sitä, että komissio kieltäytyi systemaattisesti antamasta sille mahdollisuutta tutustua Frezzan tekemään tarjoukseen, ja sitä, että kyseinen tarjous esitettiin ensimmäistä kertaa vasta nyt esillä olevassa menettelyssä (tekemättä kuitenkaan näiden asiakirjojen luottamuksellisuudesta yhtään varautusta), on pidettävä vakavana ja ilmeisenä hyvän hallinnon periaatteen loukkauksena.
- 24 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa tältä osin, että kyseiset arviointilomakkeet ovat olemassa, vaikka komissio on nimenomaisesti useaan otteeseen kieltänyt niiden olemassaolon. Tavernen 9.9.1998 päivätyssä kirjeessä todettiin, ettei tällaisia lomakkeita ollut virallisesti laadittu. Lisäksi komission pääsihteeri Trojan totesi 25.9. päivätyssä kirjeessä seuraavaa:

”Vaadittujen eritelmien noudattamista koskevien teknisten arviointilomakkeiden tutustuttavaksi antamisen osalta on todettava, ettei tällaisia lomakkeita ole olemassa — — .”

- 25 Lisäksi komissio totesi asiassa T-194/98 antamansa vastineen 30 kohdassa seuraavaa:

”Syy, jonka vuoksi komissio on kieltäytynyt antamasta oikeutta tutustua tekniisiin arviointilomakkeisiin, on täysin selvä: niitä ei ole olemassa.”

- 26 Vasta sen jälkeen, kun ensimmäinen kanne nostettiin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa, komissio antoi oikeuden tutustua teknisiin arviointilomakkeisiin. Komissio on nyt esillä olevassa asiassa toimittanut antamansa vastineen liitteenä omasta aloitteestaan ja ilman mitään varauksia otteet tarjouskilpailun voittajan tarjouksesta, jota se ei aikaisemmin ole suostunut toimittamaan sillä perusteella, että kyse oli sellaisesta kolmannelta peräisin olevasta asiakirjasta, jota komissio ei yleisön oikeudesta saada tietoja komission asiakirjoista annettujen käytännesääntöjen perusteella saanut toimittaa.
- 27 Näin ollen on todettava, että komissio on tehnyt vakavan virheen, koska se on toistuvasti kieltänyt sellaisten asiakirjojen olemassaolon, jotka todellisuudessa olivat olemassa, ja koska se on kieltäytynyt antamasta oikeutta tutustua asiakirjoihin sillä perusteella, että ne olivat luottamuksellisia.

Frezzan tarjouksen päivämäärä

- 28 Kantaja toteaa, että 10.7.1997 järjestetyn tiedotustilaisuuden jälkeen se sai tietää, että tarjousten viimeistä toimittamispäivää, joksi oli vahvistettu 18.8.1997, oli lykätty 28.8.1997 asti komission mukaan sillä perusteella, että tarjouspyyntöasiakirjat oli lähetetty virheellisesti Frezzan sijasta Frezza Italia -nimiselle yhtiölle. Kantajaa hämmästyttää tässä tilanteessa se, että Frezzan tarjous on päivätty 18.8.1997. Samoin Frezzan ja Frezza Italia -yhtiön osoitteiden väitetty sekoittaminen on merkittävää, koska kyseiset yhtiöt ovat erittäin todennäköisesti läheisessä yhteydessä toisiinsa.
- 29 Komissio korostaa tältä osin sitä, ettei sen tehtävänä ole tarkastaa, olivatko Frezza ja Frezza Italia -yhtiö läheisessä yhteydessä toisiinsa, ja ettei muille tarjoajille voinut aiheutua vahinkoa siitä, että tarjousten viimeistä jättämispäivää

lykättiin, koska kaikkien tarjousten sisältö pysyi salassa pidennetyin määräajan päättymiseen eli 28.8.1997 saakka, jolloin tarjoukset avattiin. Se korostaa, että tarjousten viimeisen jättämispäivän lykkäämisellä ei missään tapauksessa ollut mitään käytännön seurauksia, koska Frezzan tarjous oli päivätty 18.8.1997.

- 30 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimien korostaa aluksi, että kutsu 10.7.1997 järjestettyyn tiedotustilaisuuteen ja kaikki muut kirjeet, jotka koskivat alkupe-
räistä tarjouskilpailua, lähetettiin Frezzalle, kun taas tarjouspyyntöasiakirjat
lähetettiin 11.7.1997 Frezza Italia -nimiselle yhtiölle. Komissio on tältä osin vain
todennut, että osoitteet menivät loma-aikana sekaisin inhimillisen virheen joh-
dosta, mutta se ei ole kuitenkaan esittänyt mitään näyttöä kyseisen väitteensä
tueksi.
- 31 Tämän jälkeen on korostettava komission todenneen vastineessaan ja kantajan
vastaukseen antamassaan vastauksessa, että Frezzan tarjous oli päivätty
18.8.1997. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämien kirjallisten
kysymysten johdosta se on kuitenkin todennut, että Frezzan tarjous saapui
komissiolle 22.8.1997 toisin sanoen neljä päivää sen jälkeen kun tarjoustien jät-
tämislle varattu määräaika oli päättynyt. Komissio väittää tältä osin, että se on
pidentänyt määräaika Frezzan tältä osin esittämän pyynnön johdosta. Ensim-
mäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämistä kysymyksistä ilmenee kuitenkin,
että Frezza on pyytänyt komissiota lykkäämään tarjoustien viimeistä jättämispäi-
vää vasta 21.8.1997 päivätyllä kirjeellä, joka jätettiin postiin 22.8.1997 ja
jonka komissio sai 25.8.1997. Tästä seuraa, että Frezza on tehnyt tarjoustien
jättämislle asetetun määräajan pidentämistä koskevan hakemuksen vasta
kyseisen määräajan päättymisen jälkeen.
- 32 Edellä olevasta seuraa, että Frezza on jättänyt tarjouksensa ja se on tehnyt vii-
meisen määräpäivän lykkäämistä koskevan hakemuksensa vasta sen jälkeen kun
tarjoustien jättämislle vahvistettu määräaika oli jo päättynyt ja että sitäkin
suuremmalla syyllä myös komission päätös lykätä kyseistä päivää on tehty vasta
tämän jälkeen.

- 33 Komissio on näin ollen tehnyt virheen hyväksyessään Frezzan liian myöhään jättämän tarjouksen.

Tarjousten karsimatta jättäminen kaluston ensimmäisen tutkinnan perusteella

- 34 Kantaja huomauttaa, että hankintoja ja sopimuksia käsittelevälle neuvonantavalle komitealla osoitetussa kertomuksessa komissio toteaa, ettei se ole näytteille asetettujen huonekalujen ensimmäisen tutkinnan perusteella hylännyt yhtäkään näytteille asetetuista kuudestatoista toimistokokonaisuudesta. Kantaja katsoo, että kyseinen toteamus on vähintäänkin hämmennyttävä, koska sen mukaan teknisten arviointilomakkeiden tutkinnan perusteella voidaan katsoa, että Frezzan ja sen tekemää tarjousta lukuun ottamatta komissiolle jätetyt tarjoukset eivät olleet tarjouspyyntöasiakirjojen mukaisia. Tästä seuraa, että komissio on tehnyt tässä vaiheessa virheen arvioidessaan tarjousten vaatimustenmukaisuutta.
- 35 Komissio myöntää tältä osin, ettei se ollut päättänyt näytteille asetetun kaluston arvioinnin perusteella hylätä tarjouksia sillä perusteella, etteivät ne olleet tarjouspyyntöasiakirjojen mukaisia, ja toteaa lisäksi voivansa osoittaa tiettyä joustavuutta teknisten eritelmien noudattamisen osalta.
- 36 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin korostaa tältä osin, että viidestä arviointijasta kolme eli Ackermans, Reynen ja Gasparini ovat tosin teknisissä arviointilomakkeissaan katsoleet, että muiden kuin Frezzan ja kantajan huonekalut eivät olleet tarjouspyyntöasiakirjojen mukaisia antamalla niille arvosanan 0, johon on lisätty maininta ”ei vastaa vaatimuksia”.
- 37 Väite, jonka mukaan komission olisi pitänyt jo näytteille tuotuja huonekaluja ensimmäistä kertaa tutkittaessa hylätä tietyt näistä kuudestatoista näytteille tuodusta toimistokokonaisuudesta, on kuitenkin asian kannalta merkityksetön. Alustavan tutkinnan tulokset ovat näet luonnostaan väliaikaisia ja niitä voidaan tarkastella uudelleen menettelyn myöhemmissä vaiheissa.

- 38 On tarkistettava, onko hankintasopimuksen tekomenettely kokonaisuudessaan sujunut asianmukaisesti ja tarkemmin sanoen, onko kyseisen menettelyn päättyessä ollut mahdollista hylätä tarjoukset, jotka eivät ole vaatimustenmukaisia, ja hyväksyä mahdollisesti tarjous, joka täyttää tarjouspyyntöasiakirjoissa asetetut vaatimukset. Näin ollen esillä olevassa asiassa sillä, ettei alustavan tutkinnan perusteella hylätty virheellisesti tai perustellusti yhtään tarjousta siitä syystä, ettei se ollut tarjouspyyntöasiakirjojen mukainen, ei ole mitään seurauksia, vaikka tietyt arvioijat ovat myöhemmin katsoneet, ettei Frezzan ja kantajan tekemiä tarjouksia lukuun ottamatta yksikään tarjous ollut tarjousasiakirjojen mukaisia.
- 39 Tästä seuraa, että kyseinen väite on hylättävä.

Teknisten arviointilomakkeiden tutkinta

- 40 Kantaja väittää lähinnä, että viidestä teknisestä arvioinnista vain yhden arviointilomakkeen (Reynenin) osalta voidaan katsoa, että sen on täyttänyt henkilö, joka on todella tutkinut tarjoajien näytteille tuomat huonekalut.

— Woodin täyttämät lomakkeet

- 41 Kantaja huomauttaa aluksi, ettei Woodin laatimia teknisiä arviointilomakkeita ole allekirjoitettu eikä päivätty. Näissä lomakkeissa ei ole myöskään mitään huomautuksia. Frezzalle annettua arvosanaa 5 siitä, onko tarjous tarjouspyyntöasiakirjojen mukainen, ei siten ole selitetty, vaikka kyseinen tarjous ei selvästikään ollut tarjouspyyntöasiakirjoissa määriteltyjen eritelmien mukainen. Kantaja ihmettelee lisäksi sitä, voiko Woodin lausunto olla täysin objektiivinen, kun otetaan huomioon se, että hän on vastuussa irtaimistosta ja että hän on jatkuvasti yhteydessä toimistohuonekalujen toimittajiin eli myös Frezzaan.

- 42 Komissio väittää, että Woodin arviointi on kirjoitettu käsin ja ettei näin ollen allekirjoituksen puuttuminen estä yksilöimästä arvioinnin tekijää eikä sillä varsinkaan ole mitään vaikutusta hänen arviointinsa pätevyteen. Kantaja ei ole esittänyt mitään näyttöä väitetystä ilmeisen virheellisestä arvioinnista.
- 43 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin muistuttaa tältä osin aluksi, että arvioijat saivat lomakkeet, joissa he saattoivat antaa kullekin näytekappaleelle arvosanan 0—5 sen perusteella, miten nämä vastasivat tarjouspyyntöasiakirjoissa mainittuja laadullisia arviointiperusteita. Kussakin lomakkeessa on tarkennettu, että ”arvosanat 5 ja 0 on perusteltava”.
- 44 Tämän jälkeen on korostettava, että kuten teknisten arviointilomakkeiden tutkinnan perusteella ilmenee, Wood ei yhtäältä ole allekirjoittanut eikä päivännyt kyseisiä lomakkeita ja että hän ei toisaalta ole myöskään esittänyt mitään selvitystä siitä, minkä vuoksi hän on antanut arvosanat 5 (varsinkin Frezzan tarjoukselle B ja C).
- 45 On huomattava, että Wood on jättänyt lisäksi täyttämättä sen nimenomaisen kohdan, joka koskee kunkin tarjouksen ”yhdennukaisuutta tarjouspyyntöasiakirjojen kanssa”. Komissio ei ole antanut tältä osin mitään selvitystä.
- 46 Siltä osin kuin on kyse allekirjoituksen ja päiväyksen puuttumisesta, komission väite, jonka mukaan Woodin arviointi on kirjoitettu käsin ja ettei allekirjoituksen puuttuminen näin ollen estä yksilöimästä arvioinnin tekijää eikä sillä varsinkaan ole mitään vaikutusta hänen arviointinsa pätevyteen, on hylättävä.

- 47 Vaikka näet oletetaan, ettei allekirjoitus ole täysin välttämätön, pelkkien sellaisten kyseisiin teknisiin arviointilomakkeisiin käsin tehtyjen merkintöjen, kuten "IXC3", "WOOD" ja "A" perusteella ei voida yksilöidä kyseisten arviointien tekijää eivätkä ne näin ollen voi korvata allekirjoitusta, jonka ensisijaisena tehtävänä on yksilöidä varmuudella asiakirjan laatija.
- 48 Joka tapauksessa on lisäksi todettava, ettei komissio ole esittänyt mitään selvitystä siitä, miksei Wood ole esittänyt perusteita sille, että hän on antanut arvosanat 5. Se, ettei näitä arvosanoja ole perusteltu arvioijille annettujen ohjeiden vastaisesti, ja se, ettei Wood ole myöskään täyttänyt sitä nimenomaista kohtaa, joka koskee "yhdenmukaisuutta tarjouspyyntöasiakirjojen kanssa", on jo sinällään omiaan tekemään pätemättömiksi Woodin täyttämät tekniset arviointilomakkeet.
- 49 Sitä vastoin sen kantajan väitteen osalta, jonka mukaan Woodin lausunto ei ole täysin objektiivinen, kun otetaan huomioon se, että hän on vastuussa irtaimistosta ja että hän on jatkuvasti yhteydessä toimistohuonekalujen toimittajiin eli myös Frezzaan, riittää todettavan, että on kohtuullista, että juuri asiaan erikoistuneet virkamiehet laativat tekniset arvioinnit. Lisäksi, kuten komissio korostaa, viisi teknistä arvioijaa kuuluivat "Ostot, hankinnat" -nimiseen yksikköön Brysselissä tai Luxemburgissa. Sama väite, joka on esitetty Woodia vastaan, olisi näin ollen voitu esittää myös viiden muun arvioijan osalta. Lopuksi on todettava, että myös kantajaa kannattavat arvioijat työskentelivät samassa yksikössä kuin Wood.
- 50 Edellä esitetyistä toteamuksista kuitenkin seuraa, että komissio on tehnyt virheen ottaessaan huomioon Woodin arviointilomakkeet.

— Zastawnikin täyttämät lomakkeet

- 51 Kantaja väittää, että Scholtesin ja Zastawnikin lomakkeet on täytetty tuulesta temmaten, koska niissä ei ole annettu mitään selityksiä eikä niitä ole allekirjoitettu eikä päivätty. Kantaja huomauttaa, ettei Scholtes ole viitsinyt selvittää millään tavalla antamiaan arvosanoja, ja ihmettelee sitä, että kyseiset arvosanat vaihtelevat kaikkien tarjousten osalta yksinomaan kolmesta neljään, vaikka muut arvioijat ovat antaneet myös arvosanan 0. Kantaja päätelee, ettei Scholtes ole täyttänyt teknisiä arviointilomakkeita tarvittavalla ammattimaisuudella.
- 52 Komissio väittää, että Scholtesin ja Zastawnikin nimissä laadittu tekninen arviointilomake vastaa itse asiassa yhtä ainoaa arviointia, jonka Scholtesin sijaisena toiminut Zastawnik on laatinut. Toisin kuin kantaja väittää, Zastawnikin lomakkeet on täytetty asianmukaisesti ja niissä on päiväys ja allekirjoitus ensimmäisellä sivulla. Komissio korostaa lisäksi, että kantajan väite, jonka mukaan lomakkeet on täytetty ”tuulesta temmaten” vaikuttaa loukkaavalta, ja se on selvästikin perusteeton. Kyseisen arvioijan arvosanat ovat useimmissa tapauksissa samansuuntaisia kuin muiden arvioijien antamat arvosanat eivätkä ne missään tapauksessa poikkea muiden arvioijien antamien arvosanojen vaihteluvälistä.
- 53 Komissio katsoo, että kantajan esittämä arvostelu siitä tavasta, jolla Zastawnik on täyttänyt tekniset arviointilomakkeet, perustuu ainoastaan siihen, etteivät Zastawnikin antamat arvosanat ole samansuuntaisia kuin muiden, enemmän kantajan kannalla olevien arvioijien antamat arvosanat. Komission mukaan samoilla perusteilla voitaisiin vastakkaisesti päätellä, että kolmen muun, enemmän kantajan kannalla olevan arvioijan laatimat arvioinnit on hylättävä objektiivisuuden puutteen vuoksi.
- 54 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin korostaa, että siitä kantajan väitteestä poiketen, jonka mukaan Zastawnikin lomakkeita ei ole päivätty eikä allekirjoit-

tettu, kyseisissä lomakkeissa on allekirjoitus ja päiväys ensimmäisellä sivulla (kun huomataan, että kutakin tarjouta koskevassa teknisessä arviointilomakkeessa on kolme toisiinsa nidottua sivua). Tältä osin on katsottava, ettei tällä epätavanomaisella tavalla allekirjoittaa asiakirja merkittävällä allekirjoitus asiakirjan ensimmäiselle sivulle voi olla vaikutusta kyseisten teknisten lomakkeiden pätevyteen. Allekirjoituksen avulla voidaan näet, kunnes toisin osoitetaan, todeta, että asiakirjan on todella laatinut henkilö, joka on täyttänyt tekniset arviointilomakkeet.

- 55 Sen väitteen osalta, jonka mukaan Zastawnik ei ole viitsinyt perustella millään tavalla antamiaan arvosanoja, on todettava, että lomakkeiden tutkinnan perusteella ilmenee, ettei Zastawnik ole antanut arvosanaa 1 tai 5, joten mitkään selitykset eivät olleet tarpeen. Kyseinen väite on näin ollen perusteeton.
- 56 Sen väitteen osalta, jonka mukaan teknisiä arviointilomakkeita ei ole täytetty tarvittavalla ammattimaisuudella, koska Zastawnikin antamat arvosanat vaihtelevat kaikkien tarjoutusten osalta yksinomaan kolmesta neljään, vaikka muut arvioijat ovat antaneet myös arvosanan 0 valintaansa perustellen, on todettava, että on tosin hämmästyttävää todeta, että eräät arvioijat (Ackermans, Reynen ja Gasparini) ovat katsoneet, ettei yksikään tarjouksista (kantajan ja Frezzan tarjouta lukuun ottamatta) ollut vaatimustenmukainen, kun taas Zastawnik on antanut kaikille tarjouksille arvosanan 3 tai 4 (yhtä ainoaa poikkeusta lukuun ottamatta). Pelkästään tämän arvioinneissa olevan eron perusteella, ja vaikka tämän lisäksi otettaisiin huomioon myös se, että lomakkeissa on allekirjoitus ja päiväys ainoastaan ensimmäisellä sivulla, ei kuitenkaan voida katsoa, etteivät Zastawnikin täyttämät lomakkeet ole päteviä.
- 57 Teknisten arviointilomakkeiden tarkoituksena on kerätä eri arvioijien laatimia arviointeja, ja kyseisten arvioijien mielipiteissä voi luonnollisestikin olla eroja.
- 58 Tästä seuraa, että komissio saattoi ottaa huomioon Zastawnikin tekniset arviointilomakkeet, ja että väite on näin ollen hylättävä.

— Reynenin, Ackermansin ja Gasparinin täyttämät tekniset arviointilomakkeet

- 59 Kantaja korostaa, että Reynen, Ackermans ja Gasparini ovat täyttäneet täysin samanlaiset tekniset arviointilomakkeet, ja päättelee tämän perusteella näiden arvioineen näytteille tuotua kalustoa yhdessä. Se väittää lisäksi, että ainoastaan (tai yhdessä Ackermansin ja Gasparinin kanssa) Reynen näyttää tutkineen kyseisen kaluston.
- 60 Komissio toteaa, että Ackermansin ja Gasparinin täyttämässä lomakkeissa on tiettyjä yksityiskohtia koskevia virheitä, joilla ei kuitenkaan ole vaikutusta arvioinnin lopputulokseen. Siten Ackermansin täydentämässä lomakkeissa ainoastaan ensimmäinen sivu on allekirjoitettu ja sivuilla 2 ja 3 on Reynenin allekirjoitus; Gasparinin lomakkeessa ei puolestaan ole tarkasteltu lainkaan ”toimivuutta” koskevaa arviointiperustetta Frezzan C kaluston osalta, minkä johdosta Gasparini on laadullisessa arvioinnissa antanut tämän arviointiperusteen kohdalla arvosanan 0.
- 61 Ensinnäkin on korostettava, että kyseessä olevassa menettelyssä komissio on voinut ottaa pätevästi huomioon Reynenin tekniset arviointilomakkeet. Kantaja ei myöskään väitä, että komissio olisi tehnyt virheen ottaessaan ne huomioon.
- 62 Toiseksi Ackermansin teknisten arviointilomakkeiden osalta on todettava, että niissä ainoastaan toistetaan samat seikat, jotka on mainittu Reynenin täyttämässä arviointilomakkeissa. Kuten sitä paitsi komissio on myöntänyt, Ackermansin täyttämät lomakkeet ovat valokopioita Reynenin lomakkeista, ja Ackermans on vain tyytynyt viivaamaan niissä yli Reynenin nimen ja lisäämään oman allekirjoituksensa (viivaamatta edes yli Reynenin allekirjoitusta). Eräillä sivuilla Ackermans on viivannut yli Reynenin nimen, muttei ole lisännyt omaansa eikä allekirjoittanut niitä. Mercator-nimisen yhtiön tarjousta koskevassa lomakkeessa

Ackermans on Reynenin tavoin jättänyt arvioimatta vaatimustenmukaisuutta. Yhdessä ainoassa arviointilomakkeessa, joka koskee Frezzan C tarjousta, Ackermans on viivannut yli kaksi Reynenin antamaa arvosanaa ja nostanut arvosanaa toimivuudesta ja vaatimustenmukaisuudesta (kahdesta kolmeen) jättäen kuitenkin Reynenin selitykset ja allekirjoituksen ennalleen.

- 63 Näin ollen on ilmeistä, ettei komissio voinut ottaa huomioon Ackermansin lomakkeita.
- 64 Kolmanneksi Gasparinin arvioinnin osalta on todettava, että hänen täyttämien teknisten arviointilomakkeiden tutkinnan perusteella ilmenee, että hänen arvosanansa ovat kaikissa tapauksissa samat kuin Reynenin antamat arvosanat ja näin ollen myös Ackermansin antamat arvosanat. Vaikka tämä voikin olla ymmärrettävissä tapauksessa, jossa arvosanaksi on annettu 0 sillä perusteella, ettei tarjous ole vaatimustenmukainen, se on sitä vastoin sitäkin hämmästyttävämpää muissa tapauksissa eli kantajan ja Frezzan kohdalla. Gasparinin ja Reynenin antamien selitysten samankaltaisuus, jopa samanlaisuus, antaa aiheen päätellä, että lomakkeet on kopioitu eikä todellista yksilöllistä arviointia ole tehty tai ainakin, että lomakkeiden sisältö perustuu yhdessä tehtyyn arviointiin.
- 65 Tältä osin on muistutettava, että teknisissä arviointilomakkeissa todetaan, että ”arvosana 0 johtaa karsiutumiseen jatkosta lujuuutta ja viimeistelyä koskevien perusteiden osalta, jos kyseisen arvosanan on antanut perusteluineen vähintään kolme henkilöä”. Teknisistä arviointilomakkeista kuitenkin ilmenee, että Reynen, Ackermans ja Gasparini ovat antaneet näiden kahden perusteen osalta kaikille tarjouksille arvosanan 0 kantajan ja tarjouskilpailun voittajan tarjousta lukuun ottamatta. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tältä osin esittämien kirjallisten kysymysten johdosta komissio on tarkentanut, ettei kyseessä olevia tarjouksia ollut hylätty muilta osin. Komissio muistuttaa, että tarjousten arviointimenetelmästä annetussa hallinnollisen asiakirjavihkon sisäisessä muistiossa tarkennettiin, että ”tavarain katsotaan karsiutuneen pätevästi jatkosta, jos vähintään 3 arvioijaa antaa sille yhteistyössä toimimatta hylkäävän arvosanan 0 yksityiskohtaisine perusteluineen”, ja väittää, että koska kyseiset kolme arviointia oli ilmeisestikin tehty yhteistyössä, tarjouksia ei voitu hylätä tähän perustuen.

- 66 Tästä seuraa, että komissio itse myöntää, että kolme arvioijaa ovat selvästi arvioineet tarjouksia yhteistoiminnassa. Yhdessäkään direktiivin 93/36/EY säännöksessä ei tosin nimenomaisesti edellytetä, että arviointeja olisi tehtävä tietty määrä tai että arvioijien olisi suoritettava arviointinsa itsenäisesti tekemättä yhteistyötä muiden kanssa. Hankintasopimusten tekeminen neuvottelumenettelyä noudattaen perustuu kuitenkin hyvän hallinnon periaatteeseen, joka edellyttää, että tarjoajien tarjouksia arvioimaan pyydetty tarkastajat suorittavat arviointinsa ainakin aluksi itsenäisesti antaen arvosanat henkilökohtaisen asian-tuntemuksensa perusteella.
- 67 Tästä seuraa, ettei komissio voinut esillä olevassa asiassa ottaa huomioon Gasparinin arvioita.
- 68 Loppupäätelmänä on todettava edellä esitetystä ilmenevän, että Woodin, Ackermansin ja Gasparinin arvioinnit oli hylättävä ja että komissio on tehnyt virheen ottaessaan kyseiset arvioinnit huomioon.

Frezzan tarjouksen yhdenmukaisuus tarjouspyyntöasiakirjojen kanssa

- 69 Ennen niiden sääntöjenvastaisuuksien tutkimista, joihin komission on väitetty syyllistyneen arvioidessaan Frezzan tarjouksen yhdenmukaisuutta tarjouspyyntöasiakirjojen kanssa, on määritettävä se harkintavalta, joka komissiolla oli tehdessään hankintasopimuksen neuvottelumenettelyä noudattaen.
- 70 Kantaja katsoo tältä osin, että komissiolla neuvottelumenettelyssä olevaa mahdollisuutta olla joustava on tutkittava ottaen huomioon ne arviointiperusteet,

jotka komissio on itse vahvistanut kyseisen hankintamenettelyn ratkaisemisen osalta. Kantaja vetoaa siten ostojen ja tavaranhankintasopimusten neuvooantavan komitean laatimaan ostoja ja tavaranhankintasopimuksia koskevaan käsikirjaan ja pääättelee, ettei komissiolla ollut harkintavaltaa tiettyjen sellaisten kyseistä hankintasopimusta koskevien edellytysten osalta, jotka on katsottu ehdottomiksi.

- 71 Kantajan mielestä komission väite, jonka mukaan sen ei tarvitse neuvottelumenettelyssä tehdyn tarjouksen osalta noudattaa tarkasti tarjouspyyntöasiakirjoissa määrittelemiään teknisiä eritelmiä, on ristiriidassa direktiivin 93/96/EY 16 artiklan 1 kohdan kanssa, jonka mukaan hankintaviranomaiset voivat ottaa huomioon ainoastaan tarjoukset, jotka täyttävät asetetut vähimmäisvaatimukset. Komissiolla olevista neuvotteluvaltuuksista riippumatta ei voida katsoa, ettei komission tarvitsisi ottaa huomioon niitä arvioinnissa noudatettavia perusteita, jotka se itse on vahvistanut. Komission on lisäksi kantajan mukaan noudatettava tarjoajien yhdenvertaisen kohtelun periaatetta.
- 72 Komissio huomauttaa, että tarjouspyyntöasiakirjojen erittäin tiukka noudattaminen olisi esillä olevassa asiassa johtanut kaikkien tarjousten hylkäämiseen kantajan tarjous mukaan lukien. Se väittää, että direktiivin 93/36/EY 6 artiklan 3 kohdan a alakohdasta seuraa, että hankintaviranomaisilla on neuvottelumenettelyssä oikeus neuvotella. Hankintaviranomaiset voivat tarjoajien yhdenvertaisen kohtelun periaatteen huomioon ottaen hyväksyä sellaisen tarjouksen, joka ei ole täysin teknisten eritelmien mukainen, mutta jota hankintaviranomaisten mielestä on kuitenkin pidettävä hyväksyttävissä olevana ratkaisuna.
- 73 Komissio korostaa noudattaneensa tarjoajien yhdenvertaisen kohtelun periaatetta etenkin kantajan osalta. Se muistuttaa aluksi, että tuloksettoman tarjouskilpailun jälkeen se pyysi tiettyjä suuria toimittajia asettamaan kalustonsa näytteille. Se lupasi tämän jälkeen osoittaa tiettyä joustavuutta teknisten eritelmien osalta etenkin kantajan suhteen valitakseen huonekalut, jotka vastaisivat parhaiten edellä mainittuja eritelmiä ja sen tarpeita. Se teki lopulta valintansa samojen tarjouskilpailun ratkaisuperusteiden ja yksityiskohtaisempien ratkaisuperusteiden nojalla, joita oli käytetty myös neuvottelumenettelyä edeltäneen tuloksettoman tarjouskilpailun osalta siten, että ”taloudellisesti edullisin tarjous” hyväksyttäisiin.

- 74 Sen direktiivin 93/36/EY 6 artiklan 3 kohdan a alakohtaa koskevan väitteen osalta, jonka komissio on esittänyt neuvotteluoikeuteen vedotakseen, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin korostaa, että kyseisessä säännöksessä säädetään olosuhteista, joiden vallitessa neuvottelumenettely voidaan aloittaa, mutta se ei koske sitä tapaa, jolla kyseistä menettelyä on käytävä. Komission tätä säännöstä koskeva väite on näin ollen asian kannalta merkityksetön.
- 75 Direktiivin 93/36/EY 1 artiklan f alakohdassa tosin säädetään, että tässä direktiivissä tarkoitetaan ”neuvottelumenettelyillä” kansallisia menettelyjä, joissa hankintaviranomaiset ottavat yhteyttä valitsemiinsa tavarantoimittajiin ja niistä yhden tai useamman kanssa neuvottelevat sopimuksen ehdoista”.
- 76 Vaikka hankintaviranomaisilla on neuvottelumenettelyssä neuvotteluvaltuudet, on aina kuitenkin valvottava, että niitä tarjouspyyntöasiakirjojen ehtoja, jotka hankintaviranomaiset ovat itse halunneet katsoa ehdottomiksi, noudatetaan.
- 77 Tämä on vahvistettu myös direktiivin 93/36/EY 16 artiklan 1 kohdassa, jossa säädetään, että ”kun sopimuksenteon perusteena on taloudellisesti edullisin tarjous, hankintaviranomaiset voivat ottaa huomioon tarjoajien esittämät vaihtoehdot, jos ne täyttävät hankintaviranomaisten asettamat vähimmäisvaatimukset”.
- 78 Esillä olevassa asiassa tarjouspyyntöasiakirjojen liitteeseen on sisällytetty erillisselvitykset, joissa mainitaan ne tekniset ominaisuudet, joista erään on katsottava sellaisiksi ehdottomiksi edellytyksiksi, ”joiden noudattamatta jättäminen merkitsee sitä, ettei tarjous ole vaatimustenmukainen” (erillisselvitysten XII kohta).

- 79 On myös korostettava, että Rosinin (PO IX:n linjaan C ”Hallinto” kuuluvan ”Ostot, hankinnat” yksikön 3 päällikkö) tarjouskilpailun yhteydessä tarjoajille lähettämässä, 1.7.1997 päivätysssä kirjeessä todettiin seuraavaa: ”Tältä osin haluan kiinnittää huomiotanne siihen, kuinka tärkeää on noudattaa tarjouspyyntöasiakirjoissa määriteltyjä eritelmiä ja varsinkin niissä mainittuja ehdottomia edellytyksiä. Mikäli te ette täytä näitä edellytyksiä, meidän on valitettavasti pakko poikkeuksetta hylätä tarjouksenne.” Tämä kirje todistaa, kuinka paljon merkitystä komissio antoi tarjouspyyntöasiakirjoissa määriteltyjen eritelmien noudattamiselle, riippumatta siitä, ettei kyseinen kirje komission mukaan muodostanut osaa tarjoajille lähetettyjä tarjouspyyntöasiakirjoja vaan että sillä ilmoitettiin neuvottelumenettelyn aloittamisesta ja pyydettiin sen vastaanottajia esittämään tarjouksensa.
- 80 Edellä esitetystä seuraa, että vaikka komissiolla olikin neuvottelumenettelyn yhteydessä neuvotteluvaltuudet, sen oli kuitenkin valvottava sitä, että niitä tarjouspyyntöasiakirjoissa määriteltyjä edellytyksiä, jotka oli katsottu ehdottomiksi, noudatettiin.
- 81 Seuraavaksi on tutkittava ne kantajan väitteet, joiden mukaan Frezzan tarjous ei ollut tarjouspyyntöasiakirjojen mukainen.
- 82 Tältä osin kantaja väittää, että Reynenin, Ackermansin ja Gasparinin teknisissä arviointilomakkeissa Frezzan B ja C tarjouksen osalta esitetystä huomautuksista ilmenee, etteivät kyseiset tarjoukset vastanneet niitä tarjouspyyntöasiakirjojen eritelmiä, jotka oli katsottu ehdottomiksi. Se korostaa siten sitä, ettei artikkelissa VI-A ollut säätövipua, etteivät artikkelin VI-B laatikot auenneet 105-prosenttisesti, ettei vaaleata värisävyä ollut ehdotettu, ettei artikkelin V-F pöydänjatke mahdollistanut toimistopöydän monikäyttöä vasemmalle tai oikealle ja etteivät huonekalujen mitat olleet vaatimustenmukaisia.
- 83 Huonekalujen mittojen osalta kantaja väittää vastauksena siihen komission väitteeseen, jonka mukaan sen tarjous ei ollut vaatimustenmukainen sillä

perusteella, etteivät sen ehdottamien kokouspöytien ja toimistopöytien mitat olleet tarjouspyyntöasiakirjojen mukaisia, että jos kuten komissio väittää, mitat kuuluivat ehdottomiin edellytyksiin, eivät myöskään Frezzan tarjouksessa mainitut toimistopöytien ja kokouspöytien mitat olleet tarjouspyyntöasiakirjojen mukaisia.

- 84 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen mielestä on näin ollen tutkittava, kuuluivatko pöytien mitat sellaisiin ehdottomiin edellytyksiin, jotka tarjousten oli täytettävä, jottei niitä karsittaisi jatkosta sen perusteella, etteivät ne olleet tarjouspyyntöasiakirjojen mukaisia. Tältä osin on huomattava, että tarjouspyyntöasiakirjojen erillisselvityksissä todettiin nimenomaisesti sekä toimistopöytien että neuvottelupöytien osalta seuraavaa: ”XII kohta. Ehdottomat edellytykset, joiden noudattamatta jättäminen merkitsee sitä, ettei tarjous ole vaatimustenmukainen. — — III alakohta: Tarjouksessa on ehdotettava vähintään kahta mitta.”
- 85 Komissio väittää, että tarjouspyyntöasiakirjojen mukainen vaihteluväli huomioon ottaen määritellyt mitat kuuluivat ehdottomiin edellytyksiin.
- 86 Kantaja väittää, ettei pöytiä koskeissa erillisselvityksissä mainittu, että mitat olivat ehdottomia, toisin kuin artikkelia numero 2.04 koskevassa erillisselvityksessä, jossa oli maininta ”korkeus ehdoton”.
- 87 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen mielestä tältä osin on katsottava, että mitat kuuluivat ehdottomiin edellytyksiin. Se, että vaaditaan, että tarjouksessa on ehdotettava vähintään kahta mitta, merkitsee sitä, että tarjouksessa oli oltava neljä sellaista pöytää, eli kaksi kokouspöytää ja kaksi toimistopöytää, jotka olivat eri mittaisia, mutta joiden mitat olivat kuitenkin tarjouspyyntöasiakirjoissa mainitun vaihteluvälin sisällä. Jos katsotaan, että tarjoajilla oli mahdollisuus tarjota huonekaluja, joiden mitat olivat tarjouspyyntöasiakirjoissa tarkennetun vaihteluvälin ulkopuolella, tämä merkitsi sitä, ettei mittojen ilmoittamisella tarjouspyyntöasiakirjoissa olisi mitään tehokasta vaikutusta.

- 88 Lisäksi on huomattava, ettei mittoja ole muissa erillisselvityksissä (esimerkiksi laatikkoja tai kaappeja koskevissa erillisselvityksissä) mainittu ehdottomia edellytyksiä koskevassa XII kohdassa ja että niiden edellä on merkintä "+-". Näin ollen ilmenee, että jos pöytien mitat eivät olisi kuuluneet ehdottomiin edellytyksiin, myös niiden edellä olisi ollut merkintä "+-", ja maininta "III alakohta: tarjouksessa on ehdotettava vähintään kahta mittaa" ei olisi ollut ehdottomia edellytyksiä koskevan otsakkeen alla.
- 89 Siltä osin kuin on kyse kantajan viittauksesta artikkelia numero 2.04 koskevaan erillisselvitykseen, jossa on maininta "korkeus ehdoton", on todettava, että vaadittavat mitat määritellään kyseessä olevassa lomakkeessa seuraavalla tavalla: "(+ L. 120 x S. 80) x K. 72/75 cm". Pöytiä koskevista erillisselvityksistä poiketen, leveyttä ja syvyyttä edeltää merkintä "+-", minkä vuoksi lomakkeeseen on lisätty maininta "korkeus ehdoton".
- 90 Näin ollen on katsottava, että pöytien osalta tarjoajien tarjouksessa oli ehdottomien edellytysten täyttymiseksi ehdotettava vähintään kahta mittaa, jotka olivat tarjouspyyntöasiakirjoissa mainitun vaihteluvälin sisäpuolella.
- 91 Frezzan tarjouksen vaatimustenmukaisuuden osalta on aluksi korostettava sitä, että tarjouspyyntöasiakirjojen mukaan toimistopöytien oli oltava leveydeltään 160—200 cm, syvyydeltään 80—100 cm ja korkeudeltaan 72—75 cm. Kokouspöytien mittojen osalta tarjouspyyntöasiakirjoissa määritettiin leveydeksi 180—240 cm, syvyydeksi 90—120 cm ja korkeudeksi 75 cm.
- 92 On todettava, että toimistopöytien osalta tarjouskilpailun voittajan ehdotuksessa ehdotettiin kahta pöytää, jotka olivat täysin tarjouspyyntöasiakirjojen mukaisia, toisin sanoen pöytää ZNS 160 ja pöytää ZNS 180, joiden mitat olivat ensinnä

mainitun osalta leveys 166 cm, syvyys 80 cm ja korkeus 72 cm ja jälkimmäisen osalta leveys 186 cm, syvyys 80 cm ja korkeus 74 cm. Kantajan väite, jonka mukaan Frezzan tarjouksessa mainitut toimistopöydät eivät olleet vaatimustenmukaisia, on näin ollen hylättävä.

93 Kokouspöytien osalta kantaja korostaa, että Frezzan ehdottamat mitat olivat seuraavat: leveys 186 cm, syvyys 80 cm ja korkeus 72 cm tai leveys 210 cm, syvyys 110 cm ja korkeus 72 cm. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjallisiin kysymyksiin antamissaan vastauksissa komissio on myöntänyt, etteivät kokouspöytien mitat vastanneet täysin tarjouspyyntöasiakirjoissa määriteltyjä mittoja.

94 Edellä esitetystä ilmenee, että tarvitsematta tutkia muita kantajan esittämiä väitteitä, jotka koskevat tarjouskilpailun voittajan tarjouksen yhdenmukaisuutta tarjouspyyntöasiakirjojen kanssa, väite siitä, ettei Frezzan tarjous ollut tarjouspyyntöasiakirjojen eritelmien mukainen, on perusteltu siltä osin kuin on kyse kokouspöytien mitoista. Komissio on näin ollen tehnyt virheen hyväksymällä Frezzan tarjouksen.

Komission muiden arviointiperusteiden osalta suorittama tarkastelu

95 Kantaja väittää vastauksessaan, ettei komission asiakirjoissa ole mainittu mitään siitä, miten tekninen ryhmä on tarkastellut takuuta ja palveluja koskevia arviointiperusteita. Se väittää lisäksi, ettei tuotteiden yhdenmukaisuutta ympäristön huomioon ottamisen osalta ole tutkittu.

- 96 On korostettava, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 48 artiklan 2 kohdan mukaan asian käsittelyn kuluessa ei saa vedota uuteen perusteeseen, ellei se perustu kirjallisen käsittelyn aikana esille tulleisiin tosi-seikkoihin tai oikeudelliseen perusteeseen. Kuten komissio on perustellusti korostanut, väitteitä siitä, ettei komission asiakirjoissa ole mainittu mitään siitä, miten tekninen ryhmä on tarkastellut takuuta ja palveluja koskevia arviointiperusteita, ja siitä, ettei tuotteiden yhdenmukaisuutta ympäristön huomioon ottamisen osalta ole tutkittu, ei esillä olevassa asiassa voida pitää kannekirjelmässä aiemmin esitetyn perusteen välittömänä tai implisiittisenä laajentamisena ja siihen kiinteästi liittyvänä. Kyseiset väitteet on näin ollen jätettävä tutkimatta (asia C-104/97 P, Atlanta v. Euroopan yhteisö, tuomio 14.10.1999, Kok. 1999, s. I-6983, 27 ja 29 kohta; asia T-252/97, Dürbeck v. komissio, tuomio 19.9.2000, Kok. 2000, s. II-3031, 43 kohta ja asia T-62/99, Sodima v. komissio, tuomio 14.2.2001, Kok. 2001, s. II-655, 67 ja 68 kohta).

Kantajan ja Frezzan tarjousten taloudellinen arviointi

- 97 Kantaja väittää tarjousten arvioinnin osalta, että sen itse suorittaman pisteiden laskennan perusteella sen tarjous saa enemmän pisteitä kuin Frezzan tarjous. Se kiistää näin ollen komission päätelmän, jonka mukaan Frezzan tarjousta koskeva arvio oli sekä teknisesti että taloudellisesti parempi kuin kantajan, ja väittää, että komissio on selvästi tehnyt virheen hyväksyessään Frezzan tarjouksen.
- 98 Kantaja laskee vastauksessaan pisteet uudelleen jättäen ottamatta huomioon Woodin ja Scholtesin täyttämät tekniset arviointilomakkeet sekä takuusta ja palveluista annetut pisteet sekä arvioiden uudelleen yhdenmukaiselta pohjalta laatikostoille ehdotetut hinnat.

- 99 Komissio vahvistaa kutakin tarjousta koskevan taloudellisen ja laadullisen arviointinsa tulokset. Se katsoo, ettei kanteeseen liitetty taulukko ole täysin selvä ja ettei siinä varsinkaan oteta huomioon sitä, mikä merkitys kullekin laadulliselle arviointiperusteelle on annettu.
- 100 Kantajan vastauksessaan tekemien tarjousten taloudellisen uudelleen arvioinnin osalta komissio huomauttaa pääosin, että kantaja lähestyy valikoivasti tarjouskilpailun valintaperusteita, koska se ottaa huomioon tai hylkää tietyt arviointiperusteet ja jotkut arvioijat sen perusteella, mikä on edullisinta sen oman tarjouksen kannalta, tai se jopa keksii muita perusteita unohtaen samalla, että hankintaviranomaisten itse on noudatettava tarjouspyyntöasiakirjoissa määriteltyjä tarjouskilpailun ratkaisuperusteita.
- 101 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo tältä osin, että kanteeseen liitetty taulukko, jossa kantaja on arvioinut uudelleen eri arvioijaryhmien antamia pisteitä, ei todellakaan ole selvä.
- 102 Myöskään kantajan vastauksessaan tekemää uutta laskelmaa ei voida pitää riittävän luotettavana. Näin ollen voidaan ensinnäkin huomata, että kantaja on uudessa laskelmassaan ottanut huomioon Reynenin, Ackermansin ja Gasparinin täyttämät tekniset arviointilomakkeet. Edellä on kuitenkin todettu, että ainoastaan Reynenin ja Zastawnikin lomakkeet voitiin ottaa huomioon. Toiseksi kantaja on jättänyt uudesta laskelmastaan pois takuun ja palvelun osalta myönnettyt pisteet. Edellä tehdystä arvioinnista ilmenee kuitenkin, ettei kantajan tältä osin esittämiä väitteitä voida ottaa tutkittavaksi. Lopuksi kantaja on ilman näyttöä katsonut sellaisista teknisistä ratkaisuista aiheutuvien lisäkustannusten määräksi 40 prosenttia, joiden avulla laatikostot voidaan avata 105-prosenttisesti, vaikka komission mukaan kyseisten lisäkustannusten määrä sai olla korkeintaan 11 prosenttia. Tältä osin on lisäksi korostettava kantajan mainitsevan kanteessaan, että 105-prosenttisesti avautuvien laatikoiden toimittaminen merkitsee toimitusten hintojen nousemista 10—15 prosentilla.

- 103 Väite on näillä perustein hylättävä.
- 104 Tämän lisäksi on vielä huomattava komission korostavan kantajan vastaukseen antamassaan vastauksessa, että vaikka kantajan väitteet, joilla pyritään hylkäämään Zastawnikin ja Woodin tekniset arvioinnit sekä laskemaan pöytälaatikoista aiheutuvien lisäkustannusten määräksi 40 prosenttia, otetaan huomioon, kantajan tarjousta on kuitenkin pidettävä huonompana kuin tarjouskilpailun voittajan tarjousta. Tältä osin on huomattava, että kantajan ja komission arvioinnin välinen ero perustuu siihen, ettei komissio ole jättänyt laskelmistaan pois takuun ja palvelujen osalta annettuja pisteitä. Koska takuuta ja palveluja koskevia väitteitä ei voida ottaa tutkittavaksi, komissiota ei voida arvostella siitä, että se on ottanut huomioon nämä kaksi arviointiperustetta.
- 105 Oikeudenkäyntiasiakirjoista ilmenee myös, että vaikka Ackermansin, Gasparinin ja Woodin arvioinnit, joita, kuten edellä on todettu, komissio ei voinut ottaa huomioon, suljettaisiin pois, ja vaikka pöytälaatikoista aiheutuvien lisäkustannusten määräksi hyväksyttäisiin 40 prosenttia, kuten kantaja on ehdottanut, kantajan tarjous on kuitenkin edelleen huonompi kuin tarjouskilpailun voittajan tarjous.
- 106 Tästä seuraa, että kantajan väite, joka koskee tarjousten taloudellisen arvioinnin osalta tehtyä virhettä, on hylättävä.
- 107 Edellä esitetty huomioon ottaen komission väitettyä lainvastaista toimintaa koskien on pääteltävä, että komissio on tehnyt joukon vakavia virheitä, joiden erikseen tai ainakin yhdessä on katsottava täyttävän ensimmäisen niistä edellä

18 kohdassa mainitussa oikeuskäytännössä tarkoitetuista kolmesta edellytyksestä, jotka koskevat sopimussuhteen ulkopuolisen yhteisön vastuun syntymistä.

Syy-yhteys

- 108 Osoittaakseen, että niiden laiminlyöntien, joihin komission on väitetty syyllistyneen tarjouskilpailua ratkaistessaan, ja väitetyn vahingon välillä on syy-yhteys, kantaja väittää lähinnä, että jollei tällaisia laiminlyöntejä olisi tehty, hankintasopimus olisi tehty sen kanssa, jolloin sille ei olisi aiheutunut mitään vahinkoa. Kantajan mukaan on näet vaikea kiistää sitä, että jos komissio ei olisi syyllistynyt todettuihin laiminlyönteihin, sen tarjousta olisi pidetty ainoana tarjouspyyntöasiakirjojen ehdottomien edellytysten mukaisena tarjouksena ja joka tapauksessa kaikkein taloudellisimpana tarjouksena siten, että hankintasopimus olisi tehty sen kanssa. Kantajan mielestä komissiolla ei ole harkintavaltaa.
- 109 Oikeuskäytännöstä ilmenee tältä osin, että kantajan on osoitettava, että sen tarjous täyttää kaikki tarjouksen hyväksymiselle asetetut edellytykset (ks. vastaavasti asia T-478/93, Wafer Zoo v. komissio, tuomio 18.5.1995, Kok. 1995, s. II-1479, 49 kohta ja asia T-230/94, Farrugia v. komissio, tuomio 21.3.1996, Kok. 1996, s. II-195, 46 kohta). Näin ollen on tutkittava, onko kantajan tarjous tarjouspyyntöasiakirjojen mukainen.
- 110 Komissio väittää, että kantajan tarjouksen osalta voidaan kolmelta osin todeta, ettei se selvästikään ollut vaatimustenmukainen. Ensinnäkin kokouspöydän mitat eivät ole tarjouspyyntöasiakirjojen mukaiset. Toiseksi näin on myös toimistopöytien mittojen osalta. Kolmanneksi pöytien säätövipua ei ole asennettu.

Komissio tarkentaa tältä kohdin, ettei kantajan tarjoukseen liitettyjen asiakirjojen tarkastelun perusteella voida löytää korvaavaa ratkaisua. Se toteaa lisäksi, että vaikka liitoskappaleet olivat paikallaan, on kuitenkin selvää, ettei vaatimusten täyttämisen edellytykseksi asetettua säätövipua ollut olemassa.

- 111 Kantaja väittää, että ainoastaan sen tarjous oli täysin tarjouspyyntöasiakirjojen mukainen, ja huomauttaa Reynenin antaneen sen tarjoukselle teknisten eritelmien noudattamisen osalta arvosanan 4/5 kun taas Frezzan tarjoukselle ainoastaan arvosanan 2/5.
- 112 Kokous- ja toimistopöytien osalta kantaja väittää, ettei erillisselvityksissä mainita, että mitat olivat ehdottomia, ja tarjouspyyntöasiakirjoissa todetaan yksinomaan, että tarjouksessa on ehdottomasti ehdotettava kahta eri mitta. Säätövipujen osalta kantajaa ihmetyttää se, ettei kyseisiä vipuja ole ollut näytteille asetetuissa huonekaluissa, mutta toteaa, että kyseisissä huonekaluissa oli metalliset liitoskappaleet, joihin nämä vivut oli tarkoitus asentaa.
- 113 Tältä osin on muistutettava, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on katsonut edellä esitetyin perustein, että pöytien mitat kuuluivat ehdottomiin edellytyksiin.
- 114 Ensinnäkin kokouspöytien mittojen osalta tarjouspyyntöasiakirjoissa todettiin, että leveyden oli oltava 180—240 cm, syvyyden 90—120 cm ja korkeuden 75 cm. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin korostaa olevan kiistatonta, että kantajan näytteille asettaman pöydän leveys oli 180 cm, syvyys 80 cm ja korkeus 72 cm

ja että tarjouksessa vaihtoehtona esitellyn pöydän leveys oli 210 cm, syvyys 120 cm ja korkeus 72 cm. Näin ollen kuten komissio on perustellusti korostanut, on todettava, ettei kumpikaan ehdotetuista pöydistä ollut tarjouspyyntöasiakirjojen mukainen korkeutensa eikä ensimmäinen myöskään syvyytensä perusteella.

- 115 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa myös toiseksi komission syystäkin katsoneen, etteivät toimistopöytien mitat olleet tarjouspyyntöasiakirjojen mukaisia. Tarjouspyyntöasiakirjojen mukaan näet leveyden oli oltava 160—200 cm, syvyyden 80—100 cm ja korkeuden 72—75 cm, ja tarjouksessa oli ehdotettava vähintään kahta eri mitta. Kantajan näytteille tuoma pöytä oli leveydeltään 160 cm, syvyydeltään 80 cm ja korkeudeltaan 72 cm, mutta tarjouksessa vaihtoehtona esitetyn pöydän leveys 210 cm, syvyys 120 cm ja korkeus 72 cm. Näin ollen kuten komissio perustellusti huomauttaa, vaihtoehtona esitelty pöytä ei ollut tarjouspyyntöasiakirjojen edellytysten mukainen leveytensä ja syvyytensä vuoksi, eikä tarjoukseen liitettyjen asiakirjojen arvioinnin perusteella voitu löytää korvaavaa ratkaisua.
- 116 Näin ollen on pääteltävä, että kantajan ehdottamat pöydät eivät olleet tarjouspyyntöasiakirjojen ehdottomien vaatimusten mukaisia.
- 117 Lisäksi säätövipujen puuttumisen osalta kantaja on tyytynyt vain ihmettelemään, ettei kyseisiä vipuja ollut näytteille asetetuissa huonekaluissa, ja toteaa, että kyseisissä huonekaluissa oli metalliset liitokappaleet kyseisten vipujen asentamista varten. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämän kysymyksen johdosta kantaja on vielä todennut, että se, että metallinen liitokappale, johon säätövipu oli tarkoitus asettaa, oli olemassa, tukee sitä, että vivut todella kuuluivat sen tarjoukseen.

- 118 On kuitenkin todettava, ettei kantajan huonekaluissa ollut säätövipuja, joita vaatimustenmukaisuutta koskevan edellytyksen täytyminen vaati. Näytteille asetettu kalusto ei näin ollen ollut tarjouspyyntöasiakirjojen mukainen.
- 119 Näin ollen riittää todettavan, ettei kantaja ole esittänyt oikeudellisesti riittävää näyttöä siitä, että sen tarjous täytti kaikki ne tarjouspyyntöasiakirjoissa asetetut edellytykset, jotka oli katsottu ehdottomiksi.
- 120 Lisäksi kuten edellä olevasta 105 kohdasta ilmenee, vaikka lomakkeet, joita ei voitu ottaa huomioon, hylätään ja vaikka Frezzan tarjouksen hintaan lisätään pöytälaatikoista aiheutuvat lisäkustannukset, kantajan tarjous on kuitenkin edelleen epäedullisempi kuin tarjouskilpailun voittajan tarjous.
- 121 Tästä seuraa, että vaikka on totta, että komissio on tehnyt tarjouspyyntömenettelyn kuluessa vakavia virheitä, kantaja ei kuitenkaan ole näyttänyt toteen, että komission olisi pitänyt tehdä hankintasopimus sen kanssa, eikä se näin ollen ole osoittanut, että todettujen virheiden ja väitetyn vahingon välillä on syy-yhteys.
- 122 Kanne on näin ollen hylättävä tarvitsematta tutkia, ovatko kantajalle väitetysti siitä, että hankintasopimus on tehty Frezzan kanssa, aiheutuneet vahingot todellisia.

Oikeudenkäyntikulut

- 123 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, veloitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut.
- 124 Työjärjestyksen 87 artiklan 3 kohdan mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voi kuitenkin määrätä oikeudenkäyntikulut jaettaviksi asianosaisten kesken tai määrätä, että kukin vastaa omista kuluistaan, jos asiassa osa vaatimuksista ratkaistaan toisen asianosaisten ja osa toisen asianosaisten hyväksi tai jos siihen on muutoin erityisiä syitä. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voi velvoittaa asian voittaneen osapuolen korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jotka tuomioistuin katsoo asianosaisten tarpeettomasti tai haitantekona aiheuttaneen toiselle asianosaiselle.
- 125 Komission tarjouspyyntömenettelyn kuluessa tekemät lukuisat virheet huomioon ottaen komissio on esillä olevassa asiassa veloitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

- 1) Kanne hylätään.

2) Komissio velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Jaeger

Lenaerts

Azizi

Julistettiin Luxemburgissa 28 päivänä marraskuuta 2002.

H. Jung

kirjaaja

K. Lenaerts

kolmannen jaoston puheenjohtaja